

ker vodijo rodovnik in druge za to uvedene knjige zanesljivi ljudje, ki so nastavljeni ter plačani od glavne zveze. Imenujejo se Tierzuchtleiter. Posamezne zadruga imajo navadno do 30 članov. In tako lahko tekom enega meseca pride ta nastavljenec k vsakemu članu enkrat in uredi vse, kar je pač potrebno. Vsak član mu da iz svojega hrano in prenočišče. Imajo pa ti ljudje tudi nalog, da živinorejca informirajo o vsem, kar je potrebno. Da pa so za ta poklic dovolj izobraženi, se vrše za nje posebni kurzi, v katerih dobe vsa potrebna pojasnila in potem vsled tega kmetu lažje nasvetujejo, kar je le njemu v korist. Za celo zvezo pa je Tierzuchtleiter že zgoraj imenovani ing. Lagner.

Ob razstavnem prostoru igra ves čas neumno tudi kmečka godba, ki tako povzdigne celo razstavo.

Ko je bilo ocenjevanje pri kraju, se je začelo z razdelitvijo nagrad. Pred razdelitvijo je pozdravil navzoče zastopnike deželne vlade, živinorejce in tudi nas Jugoslovane gosp. Nagele, ki je načelnik tamkajšnje zadruga. Nato so se izvršili pozdravi vladnih zastopnikov, deželnega predsednika Šumija, okrajnega glavarja in drugih. Predsednik celokupne komisije je nato še v kratkem pojasnil, kolik je napredek od zadnje razstave, kritiziral napake, ki se naj skušajo odpraviti. Vse to je govoril iz strokovnega stališča.

(Dalje prihodnjič.)

*

Kaj in kako naj čitamo?

Ni je šole, ki bi bila sama dovršila izobrazbo človeka. Zato ima vsak posameznik dolžnost, da se neprenehoma trudi za svojo izobrazbo in želeči je, da bi storil to vsakdo tja do pozne starosti.

Najvažnejše sredstvo za nadaljnjo izobrazbo je dobro čtivo. Ni pa vseeno, kaj čitamo in kako. Čtivo lahko pri-

merjamo telesni hrani, ki mora biti primerno izbrana, pravilno podana in dobro prebavljena, če hočemo, da koristimo telesu. Zato je umestno vprašanje, kaj in kako naj čitamo?

Obči namen čitanja je, vzuditi in podžigati v nas ljubezen do vsega, kar je resnično, dobro, lepo in plemenito. Nadalje naj čitanje poveča in izoblikuje naše obzorje, nam pripomore, da obogati naše znanje, utrdi naj naše nazore, pospešujejo našo okretnost v osebnem kakor pismenem občevanju in končno naj čitanje prijetno izpolni naše proste urce, v katere se tako rad prikrade poguben dolg čas. Da se nam pa posreči dosega tega končnega cilja, moramo strogo paziti na to, da čitamo le dobre knjige in izključimo iz našega čitiva vse, kar žali naš verski čut, kar ni dostojno in kar prekomerno razburja naše misli. Akoravno niso vse knjige enako dobre ali slabe, vendar sejejo dobro in slabo seme.

Vsakemu telesu ne prija ista hrana. Starost in spol zahtevata mnogokrat kaj različnega. Isto je s čitivom. Za naše žene in dekleta so poleg katoliškega časopisja priporočljive knjige in listi verske, nraavstvene in poučne vsebine.

Mnogo lepega in poučnega nudijo svojim čitateljicam s posebnim obzirom na zahtevo doraščajoče poukaželjne ženske mladine. Njih članki polagajo vso pozornost na žensko mišljenje in čuvstvovanje.

Ne morem vas pa dovolj svariti pred onimi knjigami in lističi, ki jih ponujajo razna brezvestna čifutska podjetja po svojih agentih pod najlepšimi imeni po hišah. To je »šund«, ki ga nobena poštena ženska ne vzame v roke.

Hvala Bogu imamo Slovenci dovolj dobrih časnikov in knjig. Imamo po zaslugi naših vrlih prosvetnih delavcev svoja katoliška izobraževalna društva in Prosvetne knjižnice. Proti maženkostni izposojnini dobiš dobro čtivo domačih pisateljev in prevode najboljših tujih književnikov. Pomni, da vse

kar ti nudijo naše Prosvetne knjižnice čitaš brez skrbi, ker more prestati vse kar najde prostor tukaj strogo preskušeno vestnih preglednikov.

Ni pa samo važno, kaj da čitaš, mnogo važnejše je, kako da čitaš.

Čitati je treba vstrajno in z razumom. Le počasno, pozorno, premišljeno in morda tudi ponosno čitanje je koristno, medtem ko je površno, brezmiselno preletevanje čitiva edino le sredstvo za ubijanje časa, ki je tako popolnoma izgubljen.

Priporočljivo je čitanje s svinčnikom v roki in pripravljeno beležnico. Vse, kar se ti doumeva poučno, kar vzbuja tvoje posebno zanimanje, dobri nasveti in navodila, vse to lepo izpiši v poseben zvezek. Letošnji Gospodinjski koledar ima v to svrhu celih 60 praznih strani. Tako imaš vse lepo skupaj in ti bo koristilo še v poznih letih ter razveselilo ob spominu na nekdanje dni.

Za obseg čitanja se morajo upoštevati domače razmere. Glavno pravilo naj vedno bo to, da preko čitanja nikdo ne sme zanemarjati svojega dela. Ne čitaj torej pred in med delom, temveč vedno po dobro izvršenem opravilu. Delo ne sme trpeti radi čitanja. Vendar si pa priden in razumen človek udeli delo tako, da najde tudi urco počitka, ki ga uporabi za svojo nadaljnjo izobrazbo pri svoji najboljši prijateljici — dobri knjigi.

Prosenka kaša je kaj izvrstna jed, tečna in zdrava za deco in za odrasle. Kardarkoli pride na mizo je dobrodošla, naj si bo samo zabeljena, na mleku kuhana, češpljeva ali gobova.

Češpljeva kaša. V mlačni vodi oprane suhe češplje (slive) pristavi in skuha do mehkega. Dodaj potrebno množino prebrane kaše, kuhaj počasi in mešaj, da se ne prismoči. Gotovo jed zabeli z vročo zaseko ali vročim maslom.

Gobova kaša. Prebrane suhe gobe popari dvakrat s kropom, ocedi in pri-

prinese, prinese li skoro konec strašnega pomora, ni pazil pater na nič okoli sebe. Sicer tako ni bilo nikoogar na cesti. Prazna in zapuščena je ležala pred njim, kakor bi bil ves svet izumrl in bi ostal on sam na zemlji, da roma in moli po teh s prokletstvom udarjenih krajih.

Pač, čuj! V bližini se je oglašil tenek, bridek jok. Sunkoma se je menih zbudil iz sanj, naglo, skoro plašno se ozrl. Glej, nekaj korakov pred njim sedi drobno dekletce. Joka, s predpasnikom si solze briše; ne samo solze, kri, ker ji je lice močno okrvavljeno.

Ze je stal pater tik nje.

»Kaj ti je, mala?«

Dvoje velikih vročih oči mu je zastrmelo naproti izmed krvi, ki ji je vrela iz rane na čelu; tudi iz nosa ji je tekla kri.

»Bolna je. Iz oči ji gleda vročica, predhodnica in znanilka črne smrti.«

Sklonil se je k nji ljubeče kakor mlada mati k bolnemu otroku. Še mehkeje je ponovil:

»Kaj se ti je zgodilo, ubogo dete?«

»Ne morem dalje ... Padla sem ... Na steklenico sem padla in jo ubila ... Tukaj me boli — s steklenico sem se ranila ... Hudo me boli ...«

V poltistem ihtenju so se ji izgubile besede.

Menih je pokleknil ob nji. Iz žepa je potegnil robec in brisal jokajočemu otroku kri s čela in lic.

»A kam si nesla steklenico?«

»Anica me je poslala po zdravnika za mamó. Ona ne more od doma, mora mami streči ... Odkod? Iz Kicarja sem ... Da, mama so hudo bolni. Ponoči so skoro umrli. Anica se boji, da jih je črna smrt ... Ah, če bi mama umrla!«

Zaihtela je glasneje in bridkeje.

»Ne bodo, dragi otrok. A kako ti je ime?«

»Pavlica, gospod ... A mislite, da ne bodo?«

»Upam, da ne bodo. Bog ti jih bo ohranil, če si pridna, Pavlica.«

»Sem,« je jokalo dekletce. »Zmerom sem jih rada ubogala. Tudi Anica. Tako radi vsa jih imeli ... Da, same tri smo, oče so že mrtvi. Anica mi je dala denar in steklenico in je rekla: Pojdi v mesto, prinesi mami zdravila.«

Govorila je sunkoma, vsa drhteča v vročici. Strmela je pred se tako čudno, da se je zdelo, kakor da niti ne ve, da govori in kaj govori.

»In si že bila v mestu?«

»Nisem. Strašno težko sem hodila. A do sem sem prišla. Tukaj pa mi je postalo črno pred očmi in sem padla. Tako blizu mestu sem že. Pa vendar nisem mogla dalje. Še steklenico sem ubila. Mati pa doma trpijo. In če med tem umrejo!«

»Ne, ne, Pavlica. A če bi, saj te v nebesih počakajo.«

Veliki petek dobiček v občinsko blagajno. Sum je padel na tri postopače, ki so jih sicer videli večkrat v bližini ribnika, a dokazati se jim ni dalo nič. Župan, stari in izkušeni mož, si je dal priversti vse tri osumljence. Gledal jim je dolgo strogo v obraz, potem pa rekel: »Čujete, možje, vi ste tu kakor pri sodnji in vedite, da ne delam dolgih ceremonij. Zato vam rečem, naj tisti, ki je ribe kradel, ostane tu, oni drugi pa takoj ven! Županove besede in njegov strogi obraz so tako vplivali na postopače, da sta dva takoj skočila skozi vrata ven, tretji pa je ves blede in prepaden ostal v sobi. Bil je tat.

stavi s primerno množino vode. Kuhaj gobe pol ure, dodaj kašo, soli in skuhaj mehko. Goto o jed začini z vročo zaseko ali maslom.

Ajdov parnik. V skodelici mlačnega mleka raztopi 3—4 deke kvasa, dodaj pol kavne žličke sladkorja in toliko moke, da nastane redko tekoče testo. Medtem ko ta kvavec vzhaja obrasi z vrelinim mlekom en in pol litra ajdove moke. Ko je moka popolnoma hladna, primešaj toplo mast (razpusti 2 zvrhane žlici trde masti). K mlačnemu testu daj medtem vzhajani kvavec, 2 cela jajca, sol in toliko mleka, da nastane srednjegosto testo, katerega vtepaš s kuhalnico dobre četrt ure. Nato ga spravi v dobro omaščen lončen model, pusti vzhajati in speci v precej vroči pečici.

*

Cene in sejmska poročila.

Mariborski trg. Na mariborski trg v soboto 14. novembra so pripeljali špeharji 142 komadov zaklanih svinj. Svinjsko meso je bilo po 13—14, slanina pa 13—15. Kmetje so pripeljali 14 voz krompirja po 0.50—1.50, 3 čebule po 4—5 (česen 10—16), 8 sena pa 80—90, 5 otave 75—80, 2 ržene slame 65—70, 1 pšenične slame po 70. Pšenica 2, rž 1.50, ječmen 1.50, oves 1.25—1.50, koruza 1.50, proso 2.50, ajda 1.25, ajdovo pšeno 5, fižol 2—2.50. Kokoš 30—40, piščanci 26—60, raca 16—25, gos 40—80, puran 40—80. Gobe 1—2, grozdje 3—8, hruške 4—5, jabolka 2.50—5. Mleko 2—3, Smetana 10—12, surovo maslo 24—30. Med 14—20.

Mariborsko sejmsko poročilo. Na svinjski sejem dne 13. novembra je bilo pripeljanih 217 svinj. Cene so bile sledeče: Mladi prašiči 5—6 tednov stari, komad 30—70, 7—9 tednov 80—100, 3—4 mesece 150—240, 5—7 mesecev 300—400, 8 do 10 mesecev 450—500, 1 leto 570—700 Din. 1 kg žive teže po 6—7, mrtve teže 8—10 Din. Prodanih je bilo 123 svinj.

Mariborski živalski sejem dne 10. nov. 1931. Prignanih je bilo 18 konj, 12 bikov, 172 volov, 495 krav in 11 telet, skupaj 618 komadov. — Povprečne cene za različne živalske vrste na sejmju so bile sledeče (za 1 kg žive teže): de-

bell voli od 4 do 5.50 Din, poldebeli 3 do 3.50 Din, plemenski 2.50 do 2.75 Din, biki za klanje 2.50 do 3.50 Din, klavne krave debele 2.75 do 4 Din, plemenske krave 2.50 do 3 Din, krave za klobasarje 1.50 do 2 Din, molzne krave 2.75 do 3 Din, breje krave 2.75 do 3 Din, mlada živina 3 do 4.75 Din. Prodanih je bilo 314 komadov, od teh za izvoz v Italijo 15 komadov.

Mesne cene v Mariboru za 1 kg: volovsko meso I. vrste 12 do 14 Din, II. vrste 8 do 10 Din, meso od bikov, krav in telic 6 do 7 Din, telečje meso I. vrste od 14 do 16 Din, II. vrste od 8 do 10 Din, svinjsko meso sveže od 10 do 22 Din.

*

Sedem izginulih zakladov.

Ogromna Afrika, kjer je cvetela že pred tisočletji visoka kultura, je še danes eden najmanj raziskanih delov sveta. Afrika hrani zelo mnogo skrivnosti, kojih sledi se opirajo na ustno izročilo domačinov in na iz predzgodovinske dobe izvirajoče pripovedke, deloma pa tudi na zgodovinsko verjetne zapiske. K skrivnostim črnega dela sveta (Afrika) spadajo sedmeri izginuli zakladi.

Srebrna in zlata polja.

Od 15. stoletja naprej se ponavlja trditve, da se nahaja nekje ob severnih bregovih afriške reke Sambesi neizmerno na srebru in zlatu bogato polje. Staroegipčanski zapiski omenjajo večkrat deželo Punt, ki je bila južno od izvirov reke Nil. Iz omenjene pokrajine so dobivali egiptovski faraoni v velikih množinah srebro ter zlato. Nekateri raziskovalci trdijo, da je označba Punt istovetna z v sv. pismu omenjenim imenom Ofir, ki je služil kraljici Sabi kot vir njenega nepopisnega bogastva na zlatu, srebru in dragocenih kamnih.

Pred 50 leti se je posrečilo nekaterim Portugalcem, ki so potovali po Afriki, da bi odkrili zaklade v Ofiru, da so res zadeli na obsežne podzemeljske hodni-

ke, ki so prikrivali brezštevilne kepe zlata, srebra in dragulje vseh mogočih vrst in vrednosti. Domačini, ki so služili Portugalcem kot kažipotni skozi težko dostopno in od zveri ogroženo pokrajino, so nosili najdene zaklade, s katerimi so se vračali iz skrivnostnih krajev presrečni raziskovalci. Na povratku pa so črni nosači in njih poglavarji zahrbtno pobili belokožce in jih oropali najdenih zakladov. Le enemu se je posrečilo, da je ušel živ. Pa tudi ta edini na življenju preostali ni mogel pozneje več zadeti na skrivnostne podzemeljske zakladnice.

Dolina dijamentov.

Med afriškimi lovci in potniki je razširjena vest, da je nekje v severno-zapadni smeri reke Oranie dijamentno polje. Leta 1870 je peljal tamkajšnji domačin angleškega lovca na leve v zahvalo za rešitev iz smrtne nevarnosti na kraj, kjer je res ono bajno skrivališče dijamentov. Oba moža sta se podala po zaklade na vozu, v katerega so bili vpreženi bivoli. Na sredini najbolj divjih džungel je odkril od zamorca spremljani Anglež reko. Iztesala sta si majhen čoln, v katerem sta nadaljevala vožnjo.

Pripeljala sta se v dolinico, ki je obdana od vseh strani od skalovja, ki je ognjeniškega izvora. Tukaj se je lovec na lastne oči prepričal, da je pravljica o dijamentni dolini resnična. Svetlika lo in bleščalo je v solnčni luči vse polno najlepših dijamentov kar na površju zemlje. Anglež si je napolnil žepe in nahrbtnik z dragulji.

Na povratku je raztrgal lovčevega črnega spremljevalca panter. Anglež je zadel po dolgem tavanju na naselbino domačinov, odkoder se mu je posrečilo, da se je vrnil živ v Kapstadt. Prodajal je dijamente za 70 milijonov Din. Nikomur ni zaupal skrivnosti. Hlepeč po še večjem bogastvu se je podal še v drugič proti izvirov sreče. Med potjo je pa podlegel naporom potovanja. Njegovega trupla niso našli.

On to ve.

Tonček: »Veš, Anica, gospa Milen je najbolj revna v tej hiši. Niti malo kruha nima doma.«

Anica: »Ali veš ti to sigurno?«

Tonček: »Seve, saj me je bila mama poslala k njej, naj nam posodi kos kruha.«

Nič za to.

Micika pomaga mami in nese krožnik z juho iz kuhinje v sobo na mizo.

Mati: »Micika, če že neseš juho, ne smeš pomakati prstov vanjo.«

Micika: »O, nič za to. Saj juha ni močno vroča!«

»V nebesih?« je bolnica počasi, zamišljeno ponavljala. Videlo se je, da že težko govori, in da se ji misli že mešajo; po obilni izgubi krvi jo je zmagovala omotica... »O, če mama umrjejo, vzemi v nebesa še mene, ljubi Bogec... Mama... Mama...«

Šepetala je kakor v sanjah.

Pater se je trudil, da bi kri ustavil. Ves okrvavljen je že bil robec, okrvavljena rdeča, belopikasta obleka dekletina.

»Tukaj, gospod, vzemite to, prosim.«

Pater je iz dela raztreseno povzdignil glavo. In se je začudil, ko je zagledal pred seboj sedemnajst-, osemnajstletno dekle čudovite južne krasote. Malo zmedla se je, ko jo je pogledal. A velike, čudovito črne in plamteče oči so ga gledale vse nedolžne in vdane in so prosile isto, kar so bile pravkar prosile besede: »Vzemite! Ne zavrnite!«

»Prosim,« je dejal tiho, iztegnil roko in vzel svilnati, z dragimi čipkami obšiti robec, ki mu ga je ponujala drobna roka.

»Hvala, gospodična. Dobro delo ste storili.«

In je spet ljubeče brisal dekletu čelo in lica. A kakor bi se bil zdajci iz težkih blodnih misli zbudil in zavedel, je pogledal gospodično, še vedno tik nje ga stoječo, in je zaprosil:

»Gospodična, ko bi odšli. Deklica je okužena.«

»A vi se ne bojite, gospod?«

»Ne bojim se, ne smem se bati. Svojo dolžnost vršim.«

»A če se okužite?«

»Pa umrjem. Kakor je božja volja. — Ponesem zdaj ubožico gor k cerkvi. V cerkveni lopi, v bližini Boga naj umrje, ako ji je smrt usojena, ne tu na cesti... A vi pojdite, prosim!«

»Vrnite mi robec.«

Menih se je prestrašil. Odtegnil je roko z robcem...

»Ne. Okužen je. Morali ga boste žrtvovati... A počakajte, tule imam svojega. Preprost je, slaba zamena bo za vašega. A če dovolite, prosim.«

»Dajte. Hvala, gospod.«

»Vam hvala, gospodična. Z Bogom!«

Nežno je dvignil bolno dekletce in jo nesel gor k cerkvi, okrog in okrog z grobovi obkroženi.

Deklica, Rahela, žida Arona Izerlina hči, je še stala na mestu in gledala za odhajajočim. Ko je izginil za visokim zidom pokopališča, se je počasi obrnila in šla vsa zamišljena v mesto. Tam je krenila dol proti Ogrskim mestnim vratom, kjer je stala stara, neznatna hišica njenega očeta, ob hiši pa obsežna skladišča, kamor je spravljala oče žito in druge poljske pridelke in vse, kar so mu od vseh strani kmetje prodajali, vozili in prinašali.

(Dalje prihodnjič.)